



NYHEDSBREV NR. 3 - 2005 - ÅRGANG 3

Indhold

Historiens Dag får egen hjemmeside	s. 2
Sten skal passe på køkkenmøddinger	s. 3
Flere fredninger foreslås udvidet	s. 5
Børn vil have computere op museer	s. 6
Minister så på ukrudt	s. 8

Udvalg skal sikre bedre udstillinger

Kulturminister Brian Mikkelsen har besluttet at nedsætte et udvalg, der skal fremme museernes formidling af vores fælles kulturarv. Udvalget skal blandt andet undersøge, hvordan museerne bedre præsenterer deres udstillinger, og hvordan de danske museer bliver mere brugervenlige.

Brian Mikkelsen udtaler:

”Museerne forvalter og formidler centrale dele af vores fælles kulturarv. Derfor er det relevant at se på, om denne formidling kan forbedres. Jeg mener ikke, at der er generelle problemer med museernes formidling, men vi må gøre alt, hvad vi kan for at formidle kulturarven på en relevant og tidssvarende måde. Jeg glæder mig derfor til at modtage de anbefalinger, som udvalget kommer med.”

Museernes succes med at formidle kulturarven afhænger af en lang række faktorer. Udvalget skal blandt andet kigge på udstillingsindhold og -former, formidlingsindsatsens kvalitet og relevans, åbningstider og entrépriser, tilgængelighed, undervisningsmaterialer og markedsføring mv.

Udvalget skal kortlægge nuværende forhold og viden på området, herunder

internationale erfaringer, og undersøge, om der er behov for styrket koordinering, fælles udvikling eller forskning, samt fremkomme med anbefalinger i forhold til forbedringer af museernes formidlingsindsats mv.

Udvalget afslutter sit arbejde i december 2005.

Udvalgets sammensætning:

Afdelingschef Steen Kyed, Kulturministeriet (formand), direktør Allis Helleland, Statens Museum for Kunst, direktør Carsten U. Larsen, Nationalmuseet, direktør Peter Bavnhøj, Dansk Landbrugsmuseum, direktør Morten Hahn, Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg, direktør Poul-Erik Tøjner, Louisiana, direktør Jens Erik Sørensen, Aros, direktør Tinna Damgård-Sørensen, Vikingeskibsmuseet, direktør Steen Hvass, Kulturarvsstyrelsen, lektor i museologi, mag.art. Ane Hejlskov Larsen, Center for museologi, Århus Universitet, Poul Vestergaard, leder af Skoletjenesten på Sjælland, museumsleder Lene Floris, Holbæk Museum og formand for organisationen Danske Museer, direktør Jette Sandahl, Världskulturmuseet i Gøteborg, fuldmægtig Birgitte Bjørnbak, Finansministeriet.

Læs kommissorium på side 2.

KULTURARVSSTYRELSENS
NYHEDSBREV

SLOTSHOLMSGADE 1
1216 KØBENHAVN K
TLF 72 26 51 00

REDAKTION:
KENNETH BO JØRGENSEN
kbj@kuas.dk
TLF 72 26 51 15

Kommissorium for nyt museumsudvalg:

Kommissorium til opfølgning på regeringsgrundlag: Adgang til vores kulturarv.

Der har fra flere politiske partiers side samt i de museumsfaglige kredse været udtrykt ønske om at sætte øget fokus på, hvordan formidlingen af kulturarven, herunder museernes samlinger, kan styrkes. Formålet er at fremme en større brug af museernes tilbud.

Museernes succes med at formidle kulturarven afhænger af en lang række faktorer. Det kan blandt andet dreje sig om de konkrete udstillinger og formidlingsindsatsens kvalitet og relevans, åbningstider og entrépriser, tilgængelighed, undervisningsmaterialer, kataloger, markedsføring og faciliteter.

Regeringen har sammen med Folketingets øvrige partier i forbindelse med FL05-aftalen om kultur mv. besluttet, at der skal "iværksættes et udredningsarbejde med henblik på at belyse museernes formidlingsindsats mv. Udredningsarbejdet skal inddrage danske og udenlandske erfaringer. Det skal være afsluttet ultimo 2005."

Det er ligeledes i regeringsgrundlaget fremhævet, at "regeringen vil styrke danskernes kendskab til den fælles kulturarv. Det skal ske ved fri entré til nationalmuseet og Statens Museum for Kunsts permanente samlinger, gratis adgang til alle museer for børn og unge, forbedrede åbningstider og tilgængelighed, støtte til bedre formidling og attraktive udstillinger samt nyttiggørelse af museernes viden om kulturarven i undervisningssammenhæng."

Som opfølgning på punktet "Adgang til vores kulturarv" i regeringsgrundlaget Nye mål nedsættes et udvalg med deltagelse af Kulturministeriet (formand), Finansministeriet samt forskellige museumsfaglige repræsentanter, jf. artiklen på forsiden. Udvalget har til opgave at belyse forskellige aspekter af museernes formidlingsindsats, og hvordan der kan ske en styrkelse af formidlingen af kulturarven. Udvalget skal kortlægge nuværende forhold og viden på området.

Udviklingen i antal besøgende Belyse sammensætningen af de besøgende samt fordeling på faste samlinger og særudstillinger

Tilgængelighed
Åbningstider og barrierer for besøg, herunder handicapforanstaltninger

Formidling
-Udstillingsindhold og -formers betydning for antal besøgende
-Erfaringer med nye udstillingskoncepter
-Anvendelse af IT og Internet mv. til formidling på og uden for museerne
-Nyttiggørelse af museernes viden om kulturarven i undervisningssammenhæng
-Forslag til centrale (Kulturarvsstyrelsen) og decentrale (museer) initiativer til styrkelse af formidlingen

Museernes økonomi
-Kortlægning af museernes økonomi, herunder fordelingen mellem tilskud og egenindtjening
-Erfaringer med indtjeningsmuligheder
-Entréindtægternes omfang og betydning for museernes økonomi
-Nationalmuseets og Statens Museum for Kunsts entréindtægter fra de permanente samlinger

Udenlandske erfaringer
-Erfaringer vedrørende udvalgte museers egenindtjening
-Erfaringer med indtjeningsmuligheder
-Erfaringer med forskellige udstillings- og formidlingsformer
-Erfaringer med centrale og decentrale initiativer til forbedret formidling.

Hjemmeside til alle på Historiens Dag

Nu kan alle få et overblik over alle de arrangementer, der finder sted på Historiens Dag, søndag 22. maj. Det sker på Historiens Dags helt nye hjemmeside på internet-adressen: www.kuas.dk/historiensdag. Mange poster og arrangementer er på plads, og der kommer stadig nye til.

Maskotten Regner Regnorm med omvendt kasket tager imod – og det på en måde, så både voksne og børn føler sig velkomne. Regner viser rundt på et danmarkskort, hvor man kan klikke sig ind på det område, man ønsker at være

på Historiens Dag. Derefter får man et mere detaljeret kort, og så skal man ellers ud at lede med musen mellem møller, køer, slotte, skeletter og bygninger for at finde frem til de orme, der fortæller om de enkelte arrangementer. Husk at klikke på de mange billeder – dem er der masser af spræl i!

Meningen er derefter, at familierne sammen laver en liste over arrangementer, de ønsker at deltage i – og så er de klar til skattejagten søndag 22. maj! Ved alle



På hjemmesiden for Historiens Dag viser maskotten Regner Regnorm vej til de mange arrangementer.

arrangementer får børnene et post-kort, når de har hørt historien. Når de har samlet tre kort, får de et diplom som det endelige bevis for, at de har deltaget i Historiens Dag.

Sten skal passe på køkkenmøddinger

Kulturarvsstyrelsen har nu opstillet de første store granitsten, som i fremtiden skal værne om nogle af Danmarks mest værdifulde køkkenmøddinger fra oldtiden. De første sten er opstillet ved køkkenmøddinger i Grevinge Skov og Hønehals Skov i Odsherred. I alt skal 10-12 køkkenmøddinger omgærdes af de nye sten med en kongekrone over bogstaverne FM: Fredet Minde eller FortidsMinde.

Traditionen med at opsætte granitsten ved fredede fortidsminder er mere end 100 år gammel. "FM-stenene" kendes især fra gravhøje, men de har også været brugt til at afmærke usynlige fortidsminder som f.eks. køkkenmøddinger. Inden for de sidste 50 år har fredningsmyndighederne kun opstillet få nye sten. Relanceringen skyldes, at de usynlige fortidslevn i stigende grad er i fare for at blive pløjet i stykker, både i skove og på marker.

"Det er et længe erkendt problem, at mange fortidslevn under jorden er i fare for at blive ødelagt ved pløjning. Problemet er også opstået i skovene, hvor man mange steder bearbejder jorden for at

fremme skovforyngelsen" siger arkæolog Anders Fischer, Kulturarvsstyrelsen.

De nye sten er nærmest mandshøje, og dermed noget større end de gamle fredningssten fra 1800- og 1900-årene. "De skal kunne ses, også selv om brændenælderne står højt, og så skal de kunne holde til lidt af hvert i mange hundrede år," siger Anders Fischer.

De nye fredningssten er sat om to køkkenmøddinger i skove ejet af staten. Derfor har Skov- og Naturstyrelsen været behjælpelig med at sætte stenene. De er så store, at skovarbejdere fra deres maskiner nu straks vil kunne se dem og dermed vide, at de skal arbejde nænsomt omkring de indrammede områder. I dette tilfælde, hvor staten er ejer, har Kulturarvsstyrelsen fået lov at sætte sten og frede køkkenmøddingerne gratis, men i tilfælde med private lodsejere kan det komme på tale at yde en erstatning.

Køkkenmøddinger er særdeles vigtige fortidslevn også internationalt, for Danmark har nogle af verdens bedste. Gennem århundreder har stenalderens mennesker smidt madaffald på disse



steder. Især er der smidt mange skaller fra de østers, som de har kunnet samle op i de lave fjorde. Kalken i skallerne har dannet et kemisk miljø i møddingerne, der har bevaret det hele, så det næsten ser ud som for mange tusinde år siden. Lugten af køkkenaffald er dog forsvundet, så der er ikke noget ubehag ved at grave i skaldyngerne.

"Arkæologer ved ikke noget bedre end at rode i andre menneskers affald. Det kan fortælle os utrolig meget om folks levevis. I dag afsætter vi dog næsten ikke ressourcer til at forske i køkkenmøddingerne. Vi graver næsten kun der, hvor det er nødvendigt af hensyn til byudvikling, anlæggelse af veje, råstofindvinding o.l. Den slags aktiviteter berører sjældent køkkenmøddingerne, som ligger på skråninger ned mod stenalderens kystlinjer. I stedet forsøger vi at bevare et udvalg af de mest værdifulde skaldynger, så fremtidens arkæologer og naturhistorikere har noget at forske i. Med de metoder og instrumenter, som vil være udviklet til den tid, vil de sikkert kunne finde ud af meget mere, end nutidens forskere har mulighed for" siger Anders Fischer.

Eksempler på fund fra de nu sten-indhegnede køkkenmøddinger i Odsherred.



Flere gik på museum

I 2004 var der i alt 10,1 mio. besøgende på de danske museer. Det er en fremgang på 879.000 eller 10 pct. i forhold til året før. Og ikke langt fra rekordåret 1999, da 11,3 mio. besøgte de danske museer.

Det viser den seneste museumsstatistik, som Kulturarvsstyrelsen har fået udarbejdet af Danmarks Statistik.

Kunstmuseet Louisiana toppede atter listen over de ti mest besøgte museer i 2004. I forhold til året før var der 65.000 flere besøg i 2004, en stigning på 15 pct.

De 10 mest besøgte museer i 2004 var: Louisiana, Nationalmuseet, Den Gamle By, ARoS, Statens Museum for Kunst, De Danske Kongers Kronologiske Samling (Rosenborg), Arken, Egeskov Slot, Ny Carlsberg Glyptotek og Kronborg Slot.

Det var i Københavns Amt, at man oplevede den forholdsmæssigt største fremgang. Her steg besøgstillene med 32 pct., eller 132.000 i forhold til 2003. I Århus Amt var den samlede fremgang på 31 pct., hvad der svarer til 348.000 flere besøg i forhold til 2003.

Det nyåbnede ARoS (tidligere Århus Kunstmuseum) gik direkte ind på fjerdepladsen over de mest besøgte museer i 2004, til trods for at museet først åbnede i april 2004. I alt besøgte 342.000 gæster ARoS i 2004. Til sammenligning trak Århus Kunstmuseum året før 44.000 besøgende.

Tilbagegang i besøgstillene var der for de zoologiske haver, botaniske haver og akvarier. I 2004 havde de 3,7 mio. besøgende, en tilbagegang på 4 pct., men det meste kan tilskrives Nordsømusets brand i december 2003.

Se museumsstatistikken 2004 på www.statistikbanken.dk

Ny forpagter til Trekroner søfort

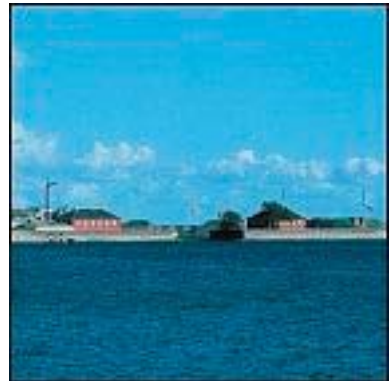
Kulturarvsstyrelsen har valgt ny forpagter til Søfortet Trekroner.

Det bliver firmaet Scanflats v/Peter Bech, der nu skal skabe tilbud og aktiviteter på øen ved Københavns havneindløb. Det skal ske på en måde, der tager hensyn til stedets kulturelle og historiske værdier. Den ny forpagter har erfaring med at drive forretning på kulturhistoriske steder, da Peter Bech samtidig ejer og driver det fredede søfort i Øresund, Middelgrunden, få kilometer fra Trekroner. Her har han etableret restaurant, museum og rammer for udflugter for både virksomheder og private.

Forpagtningsaftalen for Trekroner betyder, at Peter Bech kan drive virksomhed i Søndre og Nordre Fløjbygning. Der vil blandt andet blive tale om en restaurant/café til glæde for de gæster, der besøger øen i sommermånederne via havnerundfart og vandbus. Men forpagteren har på længere sigt planer om at udvide tilbudene til et meget bredt kulturelt felt, med koncerter, udstillinger, foredrag, teater, kursus- og konferenceaktiviteter samt historiske rundvisninger

Den ny forpagter vil etablere en hjemmeside for Trekroner, så det kommer til at fremstå som et seriøst og attraktivt udflugtsmål.

Selv om forpagtningen drejer sig om aktiviteter i de to fløjbygninger, får forpagte-



ren også ansvaret for opsynet med resten af det fredede fortidsminde, herunder vedligeholdelse og rengøring. Med til forpagtningen hører også en bopælspligt, så der altid er opsyn på øen.

Trekroner er det ældst og bedst bevarede fort i Københavns søbefæstning med huse og anlæg fra 1787-1899. Det skulle beskytte indsejlingen til København, og det indgik som det eneste faste anlæg i den danske forsvarslinje under Slaget på Reden den 2. april 1801. Fortet blev senere en del af Københavns samlede land- og søbefæstning med Vestvolden fra Køge Bugt til Utterslev Mose og fortsatte i en række forter ud til Klampenborg. Fortet blev nedlagt i 1932, hvorefter det fra 1934 blev brugt til forlystelsessted for københavnere indtil 2. verdenskrig. Søfortet blev fredet som fortidsminde i 1937, og hele anlægget blev bygningsfredet i 1984, da Statens Bygningsfredningsfond købte det for 3 kr. for at istandsætte det.

Nyt hæfte om læhegn og fortidsminder

Kulturarvsstyrelsen har nu udgivet et hæfte med titlen: Læhegn og Fortidsminder. Det vejleder om, hvordan man tilgodeser de arkæologiske interesser i forbindelse med paltning af læhegn. Hæftet henvender sig til såvel læhegnskonsulenter som lodsejere og museer. Hæftet belyser baggrunden for læplantning og dybeplojning og informerer om de aftaler, der er indgået mellem Kulturarvsstyrelsen og Landsforeningen

Den Danske Plantningsforening for at skåne kulturarven.. Hvert år anlægges ca. 550 km læhegn efter dybeplojning. Staten giver årligt 13 mio. kr. i tilskud til læhegn. De udgør ca. 340 ha. Hæftet oplyser om forholdet mellem læhegnspaltning og museumsloven og andre aftaler og procedurer på området. Hæftet kan ses på Kulturarvsstyrelsens hjemmeside: www.kuas.dk under Fortidsminder.

Flere fredninger foreslåes udvidet

Kulturarvsstyrelsen har indstillet, at fredningerne ved flere fredede bygninger skal udvides:

Botanisk Have

Væksthusbygningen i Botanisk Have i København har været fredet siden 1979. Nu ønsker Kulturarvsstyrelsen, at også bygningens umiddelbare omgivelser skal være fredet, så fredningen omfatter: Terrassen syd for Væksthusbygningen med balustrade og trappe, det runde bassin foran, de to lave væksthuse op ad terrassen og det fritliggende væksthuse i øst, kaldet Viktoriahuset. Alle bygningerne er opført 1872-74 af J.C. Jacobsen og F.E. Kern, de to lave væksthuse er dog udskiftet og ændret i 1970-71.

Det Særlige Bygningssyn er enigt i ønsket, fordi omgivelserne er tæt sammenbyggede med det store, fredede Palmehus og fungerer som væksthuses "fundament". Sammen med det foranliggende runde bassin danner Palmehusanlægget en symmetrisk udformet, arkitektonisk helhed, som udgør det helt centrale element i den nord-syd gående hovedakse. Det samlede væksthusekompleks fremstår som et tidstypisk eksempel på industrialtidens store og imponerende offentlige

byggerier, her inspireret af de engelske glashusbyggerier, bl.a. Crystal Palace.

Det Særlige Bygningssyn lægger vægt på, at man fremover opretholder indtrykket af væksthusekomplekset som et samlet, symmetrisk anlæg.

Nytorv i København

Kulturarvsstyrelsen har søgt om at få fredningerne udvidet i komplekset Nytorv 7 i København. Man ønsker, at fredningen også skal omfatte to pakhuse, begge opført i 1796. Den eksisterende fredning fra 1918 omfatter kun forhuset fra 1795.

Både bagpakhuset og sidepakhuset er opført i fem fag i fire etager. Sidepakhuset har i stuen været indrettet til stald med brolagt gulv, herefter vognremise og forstue med brænderum. 1. sal var forstue og tre kontorrum. De øvrige etager var lager. I 1902 fik man elektricitet til et hejseværk – en tilsvarende motor eksisterer i dag på baghusets loft. I 1926 blev stalden indrettet til kontorer. Der har i bygningen været papirfabrik og konvolutfabrik med lagre fra 1876 til 1918.

Bagpakhuset var bryggeri. I kælderen var bryggerkeddel, bryggerkar og svalebænk. I stueetagen en åben skorsten med indmuret bryggerkedel til fyring med stenkul. Herudover kar og tappehus. De øvrige etager var lager. Ejendommen har siden 1921 været ejet af Den Danske Bank.

Rødkilde Vandmølle



Stemmeværket, stensætningerne og den stensatte vandrende ved den fredede Rødkilde Vandmølle, Rødkildevej 15 i Egebjerg Kommune, skal nu fredes sammen med vandmøllen.

Det Særlige Bygningssyn har indstillet, at den eksisterende fredning udvides, fordi stemmeværket, stensætningerne og den stensatte vandrende udgør en uundværlig del af den samlede helhed.

Anlæggets bærende fredningsværdier består af møllebygningen med tilhørende store overfaldshjul med udveksling og træk til to kvarne samt det med møllen sammenbyggede kornmagasin.

Det gamle palmehus i Botanisk Have i København er fredet. Nu bliver dets omgivelser det også.



Børn vil have computeren med på museumsbesøg

Børn vil gerne i dialog med kulturarven. Og museerne kan få meget ud af at benytte de virkemidler, som er en del af børns hverdag, nemlig digitale, interaktive redskaber i formidling.

Det konkluderer en ny rapport udarbejdet for Kulturarvsstyrelsen af stud.mag. Mette Johnsen. Rapporten viser en række eksempler på, hvordan museer har gjort kulturarven vedkommende og tilgængelig for børn på en konstruktiv og innovativ måde ved hjælp af digitale medier.

Rapporten konkluderer også, at den digitale formidling og det autentiske museumsbesøg skal skabe en synergieffekt. Det handler altså ikke om, at den digitale formidling er bedre end andre former for formidling. Den gør det bare på en anden måde.

Men rapporten fremhæver også, at museerne kan lære af børnene til at skabe ny viden og indsigt for alle aldersgrupper. Børn viser museerne, hvordan de kan nytænke deres formidling. For hvis formidlingen er for ringe, mister børn koncentrationen. Som regel fordi det er for abstrakt og utilgængeligt. Samme krav stiller voksne også, så god børneformidling er lig med god formidling til alle.

Rapporten belyser fem digitale formidlingsprojekter, hvor museer med ny teknologi har gjort kulturarven relevant for børn. Den giver indsigt i de mange overvejelser og arbejdsprocesser, som er gået forud for projekternes endelige resultat.

Samlet viser projekterne, at: De digitale medier kan formidle museers genstande og viden, så det giver relevans for børn

Børn skal kunne gå i dialog med kulturarven. Den digitale formidling skaber dialog og dermed interesse og engagement hos børn

Den digitale formidling skal have en



faglig tyngde og skal tage udgangspunkt i museet som videnscenter for kultur-, natur- eller kunsthistorie

Den digitale formidling skal indgå i et samspil med eller lægge op til det autentiske museumsbesøg.

Hvis man formår at udnytte de egenskaber, kan man skabe en digital formidling, som appellerer til børn, fordi:

- den giver dem følelsen af at blive anerkendt via deres interaktion med materialet
- den giver børnene frihed til at vælge deres egen vej gennem materialet
- den inddrager flere sanser og tilgodeser børns fascination af billeder og lyd.

"Igen gennem denne form for formidling lægges fundamentet til genkendelse og identifikation med materialet, som i sidste ende er vigtigt for tilegnelsen af ny viden og forståelse," siger rapporten.

De fem formidlingsprojekter har vist, at museer gennem målrettet og innovativ formidling kan få børn til at gå i dialog med museets historier og genstande. Ved at tage børnene alvorligt og formidle på deres præmisser kan museerne skabe en formidling, som gør indholdet vedkommende for børnene. Museerne kan tilbyde børn ro og fordybelse i en hverdag, som ofte beskrives som præget af stress, underholdning og forbrug.

De konkrete projekter, der belyses, er:

TaggedX (Naturhistorisk Museum)

Projektet indebærer, at de enkelte fysiske genstande kan opspores af en "håndholdt computer", som kan scanne de enkelte dyr og trådløst hente tekst, lyd, grafik og multimedieklip om dyret. De kan lagres på en lokal server i den rækkefølge, barnet ønsker, og efter besøget kan barnet gense sin personlige rute på en vilkårlig computer. Dermed har man skabt det personlige museumsbesøg, der passer til den enkelte. Det sprænger museets fysiske rammer og udvider museumsoplevelsen.

Erfaringen viste, at formen appellerede til børn og unge. De fik generelt mere ud af udstillingerne. Det viste sig oven i købet, at formidlingen ligefrem havde en beroligende effekt på urolige børn.

ZOOM på Ordrupgaard

Ordrupgaard lancerede i 2002 sitet <http://www.zoomo.dk>. Et kunstformidlingsite for skoleklasser i aldersgruppen 8-14 år med udgangspunkt i danske og franske malerier. Her kan man zoome ind på forskellige detaljer i de enkelte billeder. Hvert maleri har billedbeskrivelse, zoom-effekt, sammenligning af detaljer i maleriet, sammenligning med andre malerier og forskellige tolkningsmuligheder af maleriet. Zoom er tænkt som et forberedelsesværktøj, som børnene skal bruge forud for et museumsbesøg.

Ordrupgaard konkluderede, at der skulle en ydre motivation til for at få børn i alderen 8-14 år til at besøge et kunstformidlingsite. Derfor besluttede museet, at Zoom skulle udvikles til undervisningsbrug. Erfaringerne fra forsøget har vist, at det tætte samarbejde mellem skole og museum er udslagsgivende for, om børnene får en god oplevelse på museet.

Brugen af Zoom og det efterfølgende forløb ude på museet fik åbnet for en dialog mellem børnene og kunsten. Den grundige og tidskrævende indføring i kunstuniverset fik børnene til at reflektere og tage stilling til mødet med kunsten.

Fortsættes side 7

Mølle er klar flytning

Tejn Stubmølle på Møllegade i Allinge-Gudhjem kan nu snart holde flyttedag. Om kort tid skal den svinge sine vinger på Landbrugsmuseet Melstedgård.

Kulturarvsstyrelsen har netop bevilget 250.000 kr. til opmåling, flytning og restaurering af den fredede mølle. Selve tilladelsen til at flytte møllen blev givet allerede i 2003.

Stubmøllen fra Tejn skal flyttes til Melstedgård, fordi den fra sin nuværende placering ikke længere kommer til sin ret, da bebyggelsen er trængt for tæt på. Det betyder blandt andet, at den ikke kan få vind nok længere. På sin nye adresse vil den igen komme til at male mel, den vil blive ført tilbage til sit udseende omkring år 1900, og ved siden af den vil der blive opført et møllehus, et firefags bindingsværkhus, som Landbrugsmuseet har fået fra en Østerlarsgård. Det samlede projekt vil koste 2,5 mio. kr.



Stubmøllen i Tejn er formentlig fra slutningen af 1700-tallet, og det er slet ikke første gang, den bliver flyttet. Man regner med, at den i sin tid er blevet opført et sted mellem Klemensker og Årsballe, og først i midten af 1800-tallet er den så flyttet til Tejn. Den har været i normal drift indtil 1930'erne, men produktionen er først stoppet helt i 1940. I 1941 overtog Foreningen Bornholm den for at sikre dens bevarelse, og foreningen har holdt den ved lige siden. Det var i forbindelse med en restaurering i 2000, at en gammel idé om at flytte møllen til Landbrugsmuseet dukkede op igen, og i 2002 blev man enige med de lokale beboere om at føre idéen ud i livet.

Bornholm har to fredede stubmøller ud over Tejn Stubmølle: en i Svaneke og Egeby Mølle på Sydbornholm.

Børn og kulturarv får egen hjemmeside

Formidling af kulturarv til børn og unge har fået nye sider på www.kuas.dk. Her kan man bl.a. læse om de mange udviklingsprojekter, som Kulturarvsstyrelsen har støttet. Der er også en introduktion til Børnekulturens Netværk, lidt om Historiens Dag og om et nyt undervisningsmateriale, der handler om kulturarv.

Kulturarv set fra børnehøjde er et af Kulturarvsstyrelsens højt prioriterede områder i disse år. Der er en stigende efterspørgsel efter formidling af historiske emner til børn og unge – det gælder

både inden for kunst, kulturhistorie og naturhistorie. Landets museer har en lang tradition for at formidle kulturarven specielt til børn, og det er Kulturarvsstyrelsens opgave at medvirke til at sikre en høj kvalitet.

Kulturarvsstyrelsen er med i Børnekulturens Netværk under Kulturministeriet og samarbejder desuden med Videnskabsministeriet og Undervisningsministeriet.

Fortsat fra side 6

Det digitale værksted (Thorvaldsens Museum)

Det digitale værksted bliver anvendt i det tre timers undervisningsforløb "Rundt om skulpturen". Børn skal besvare spørgsmål blandt andet ved at fotografere skulpturer med digitalt kamera. Metoden tilgodeser børn, som ikke er tekststærke. De får en forståelse for perspektivets og beskæringens betydning. Ved at udstyre børnene med et kamera gør man dem bevidste om deres egen måde at se på.

Tollundmanden – Et møde med din fortid

Websitet <http://www.tollundmanden.dk> er en virtuel informations- og undervisningsportal, der tager udgangspunkt i moseliget Tollundmanden på Silkeborg Museum. Gennem videoklip, speaks, links og billeder fortælles historier med afsæt i Tollundmanden.

Kulturrejsen – gennem Nord- jyllands kultur og historie

Portalen <http://www.kulturrejsen.dk> er en virtuel rejse gennem Nordjyllands 29 statsanerkendte og associerede museers kulturskatte. Projektets mål er at få de forskellige museer til at samarbejde om at formidle kulturarven og gøre den vedkommende. Museernes historier fortælles ved brug af lyd, animationer og videoklip og indeholder et væld af emner. Man kan søge i fortællinger geografisk via kommunerne, tidsmæssigt eller på de fire temaer: Arkæologiens, Folkets, Kunsthistoriens eller Havets Nordjylland.

Hele rapporten "Digital museumsformidling til børn" kan downloades på Kulturarvsstyrelsens hjemmeside på www.kuas.dk.

Minister så på ukrudt

Kulturminister Brian Mikkelsen besøgte i april Nydam Mose for at få et første-håndsindtryk af de problemer, der omgiver den berømte offermose fra jernalderen. Derfor kunne ministeren ved selvsyn konstatere, at et af sommerens komplicerede politiske spørgsmål for ham måske kan blive: Ukrudt.

Kulturministeren var inviteret af formanden for Selskabet for Forskning af Nydam Mose, Vincent Jensen. Med på besøget var også Venstres kulturpolitiske ordfører, Ellen Trane Nørby.

Der er flere problemer omkring Nydam Mose, men det mest presserende er lige i disse år: Padderok. Disse planters rødder trænger langt ned i jorden, under grundvandsspejlet, og undervejs borer de sig igennem uerstattelige oldsager og vil med tiden ødelægge dem. Situationen er alvorlig, eftersom Nydam Mose netop er blevet udset til et af de områder, hvor man ikke længere skal udgrave, men efterlade kostbarhederne til fremtidens arkæologer. Dels fordi der også skal være noget til eftertiden, dels fordi vi endnu ikke har fået konserveret alt det, der blev gravet op for 15-20 år siden. Derfor er hele området nu fredet, og store dele af det er købt op af Skov- og Naturstyrelsen, så det kan være så uforstyrret som muligt.

Stiftelse fredes ikke

Den trefløjede Kraghs Stiftelse på Sundvej 31 i Horsens Kommune blev opført i 1912. Ligesom andre stiftelser var det et filantropisk byggeri, som skulle give husly for mindrebemidlede. Byggeperioden var præget af nationalromantikken og et fint håndværksmæssigt niveau. Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur havde bedt Kulturarvsstyrelsen om at iværksætte en fredningssag for stiftelsen, men Det Særlige Bygningssyn har fundet, at bygningen ikke har de



”Det var meget interessant at se et så vigtigt arkæologisk sted. Man kunne jo ligefrem mærke historiens vingesus over mosen, og det er helt åbenbart, at vi her skal forsøge at efterlade en ressource til eftertiden. Også fordi fremtidens arkæologer formentlig vil udvikle nye metoder, så de kan få meget mere ud af fundene, end vi kan i dag. Men så nytter det selvfølgelig ikke, at oldsagerne i mellem-tiden er blevet ødelagt af padderokker. Det skal der findes en løsning på,” siger kulturministeren.

Brian Mikkelsen foreslog under besøget, at man bare kunne give det en god gang ”Round-up”, men det var dog kun en vits:

”Gift vil ikke løse problemet her, for der er samtidig en meget flot orkidébestand, som vi også må beskytte. Derfor vil jeg nu afvente, at en række eksperter snarest kommer med nogle forslag til handlingsplaner, og så vil jeg tage stilling sidst på året.”

På turen besøgte kulturministeren også Cathrinesminde Teglværksmuseum i Sønderborg.

arkitektoniske eller kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en fredning. Dermed er fredningssagen indstillet.

Det Særlige Bygningssyn begrundede det med, at formsproget i Kraghs Stiftelse ikke er helt gennembearbejdet. Desuden er det senere tilføjede elevatorårn udført som en kopiversion af det oprindelige arkitektoniske udtryk. Bygningen er beskyttet af lokalplan.

Ønsker ideer til arrange- menter

Kulturarvsstyrelsen opfordrer nu alle interesserede til at melde sig som arrangører på Bygningskulturens Dag, der finder sted 10.-11. september 2005. Især håber man, at landets bevaringsforeninger, museer, kommuner, biblioteker – og ikke mindst ejere og andre interesserede privatpersoner – i lighed med de tidligere år har lyst til at arrangere spændende rundvisninger, ture, foredrag, udstillinger etc. med udgangspunkt i modernismens arkitektur.

Bygningskulturens Dag er den danske betegnelse for den årligt tilbagevendende, fælleseuropæiske begivenhed European Heritage Days. Bygningskulturens Dag supplerer den nye Historiens Dag, der også administreres af Kulturarvsstyrelsen, ved at gå i dybden omkring bygningskulturen.

Bygningskulturens Dag fokuserer hvert år på et nyt tema, der er forskelligt fra land til land. I Danmark er temaet for 2005 ”Modernismens Huse”. Temaet skal sætte fokus på byggerier fra perioden 1915-1970, men også på modernismens helt særlige idégrundlag, formsprog, materialer og teknologi, der brød radikalt med tidligere tiders arkitekturopfattelse.

Kulturarvsstyrelsen samarbejder om dagen med Bygningskulturelt Råd og DOCOMOMO (Documentation and Conservation of buildings, sites and neighborhoods of the Modern Movement).

På hjemmesiden www.bygningskulturdag.dk kan man finde yderligere information om Bygningskulturens Dag 2005.